

Editorial

Pentru statul român, raporturile româno-maghiare au constituit și par să constituie și astăzi o temă politică de mare miză, un test pentru calitatea democrației. O probează din nou evenimentele legate de ceea ce a fost denumit „atentatul terorist deșucut” de la Târgu Secuiesc. La 1 decembrie 2015, Beke Istvan Atilla, membru al filialei din România a formațiunii *Mișcarea de Tineret 64 de Comitate*, din Ungaria, a fost reținut și pus sub acuzare pentru tentativă la acțiuni împotriva ordinii constituționale și nerespectarea regimului materiilor explozive. El ar fi avut intenția să detoneze o bombă artizanală în mulțimea care urma să defileze de Ziua Națională. Cităm din comunicatul DIICOT: „În cauză, există suspiciunea rezonabilă că în realizarea obiectivelor revizionist-separatiste pe care structura naționalist-extremistă *Mișcarea de Tineret 64 de Comitate* – HVIM Ungaria le promovează în Transilvania în scopul realizării, inclusiv prin acte de violență îndreptate împotriva cetățenilor români și a bunurilor acestora, a dezideratului de îngreunare/împiedicare a autorităților române în actul de exercitare a puterii de stat în zona așa-zisului „Ținut Secuiesc”, ca etapă a procesului ce vizează refacerea „Ungariei Mari”, inculpatul B.I.A., membru marcant al extensiei în România a HVIM Ungaria, și-a asumat și ulterior a procurat mijloacele și instrumentele necesare confecționării unui dispozitiv exploziv improvizat pe care intenționa să-l detoneze în public, pe raza localității Târgu Secuiesc, pe parcursul desfășurării manifestației prilejuite de sărbătorirea zilei de 1 Decembrie”.

O mulțime de aspecte ale cazului depind de detalii ale dosarului care nu sunt la dispoziția opiniei publice. Dar faptul că *Mișcarea de Tineret 64 de Comitate* are obiective revizionist-separatiste se poate aprecia din cercetarea părții vizibile ale activității ei. Prevederile din statut: „apărarea drepturilor comunităților minoritare maghiare”; „valorificarea drepturilor de autodeterminare a maghiarilor din Ardeal”; „prezentarea nelegiuirilor care au fost cauzate ca urmare a încheierii Tratatului de Pace de la Versailles” nu au un caracter extremist. Presupunem că „autodeterminarea maghiarilor din Ardeal” are în vedere „autodeterminarea internă a maghiarilor”, căci altfel rezultă ceva fără sens. Însă ansamblul manifestărilor *Mișcării* susține caracterul revizionist-separatist al aspirațiilor membrilor.

Formula „dezideratul de îngreunare/împiedicare a autorităților române în actul de exercitare a puterii de stat” în zona unde maghiarii locuiesc în majoritate a fost un instrument al manipulărilor cu caracter naționalist postcomuniste. În toamna anului 1991, când în Parlament se dezbătea proiectul legii de organizare și funcționare a SRI, Armata a IV-a fusese pusă în stare de alarmă în timp ce presa, deputații și senatorii perorau pe marginea unui raport privind situația din Covasna-Harghita care acuza „alungarea românilor din cele două județe” – nicicum probată. În luna noiembrie 2001, Comisia de control al SRI a lansat Raportul cu privire la „pierderea autorității statului în județele Harghita și Covasna”. Și alegațiile acestuia s-au dovedit, la investigațiile pe teren, pură speculație.

Deturnarea „politică” a susținerilor DIICOT se confirmă și prin referirea la „zona așa-zisului „Ținut Secuiesc”. Ținutul Secuiesc este un areal geografic, istoric și cultural în același măsură „real” pe cât sunt Oltenia, Moldova ori Muntenia. Este adevărat că Ținutul Secuiesc nu constituie o unitate administrativă, dar nici celelalte nu sunt. Cum ar fi calificat oare autorul unor formulări de tip: „așa-zisa Oltenie”, „așa-zisa Moldovă” etc.? Sintagma

„așa-zisul Ținut Secuiesc” exprimă ostilitate față de opțiunile populației maghiare pentru autonomie cu statut special, subiect asupra căruia DIICOT nu are competența să se exprime. Atitudinea antimaghiară a DIICOT, susținută în luările de poziție ale SRI și Direcției de Informații și Protecție Internă se corelează cu trimiterea în judecată a lui Csibi Barna, unul din liderii Gărzii Maghiare, și a solistului formației Karpattia, Petras Janos Laszlo. Cele două puncte de vedere ale CNCD publicate în acest număr al NRDO sunt urmare a căutării autorităților cu competențe penale a unor argumente menite să pună manifestările militanților maghiari în afara legii. Și în aceste două cazuri, natura revizionistă a mesajelor e dincolo de îndoială. Rămâne desigur întrebarea dacă interzicerea activității lui Csibi Barna și a lui Petras Janos Laszlo se dovedește necesară într-o societate democratică.

Nu comentăm dosarul lui Csibi Barna, căci el cuprinde multe elemente, iar unele neclare în prezentarea procurorilor (precum o incitare aflată indiscutabil în afara legislației românești, punerea unui panou publicitar lângă un hipermarket din Miercurea Ciuc cu mesajul (în maghiară) „Rușine să-ți fie! Iar ai cumpărat de la evrei!” – panou despre care totuși se spune că ar fi fost acoperit cu o hârtie). În cazul lui Petras Janos Laszlo, „motivația” ar consta în faptul că la spectacolul din 6 iunie 2015, s-a adresat mulțimii zicând: „O seară frumoasă Miercurea Ciuc, o seară frumoasă Ținutul Secuiesc, o seară frumoasă Ardeal, o seară frumoasă Ungaria Mare!” – și a continuat să cânte pe versuri de aceeași natură.

Conform rechizitoriului: „Manifestarea a fost structurată astfel încât să transmită mesajul existenței de-facto a Ungariei Mari, solistul menționând fiecare dintre „teritoriile rupte” [...] (cu accentuarea ideii că sunt luate „în considerare vechile hărți” despre care se speră că „vor fi și cele noi”), iar pe parcurs participanții au scandat, în mod repetat: „Să piară Trianon!”, „Ținutul Secuiesc nu este România!”.

Dar reprezintă invitația la o Ungarie Mare și alte formule care susțin fără echivoc revenirea Ardealului la Ungaria anului 1918, discriminare în sensul O.G. nr. 137/2000? Jurisprudența CEDO este destul de clară: exprimarea unor astfel de deziderate se bucură de garanțiile libertății de exprimare – a se vedea, printre altele, cauza *Partidul comunist unit și alții c. Turcia* (1998). Nici nu ar putea să fie altfel, de vreme ce zeci de milioane de oameni din Europa: catalani, scoțieni. Irlandezi, italieni ș.a. nu doar că au astfel de idei separatiste, dar acționează în susținerea lor. Faptul că în cazul particular al României, art. 30 al Constituției care garantează libertatea de exprimare acceptă ca restricție „incitarea la ... separatism teritorial” nu schimbă situația: interpretarea aceluși articol se face în sensul Convenției europene a drepturilor omului [a se vedea art. 20 alin. (1)]. Iar dacă tratăm apelul la „lupta” pentru unitate etnică ca manifestare a urii naționale, atunci ar trebui trimiși sub gratii toți cei care recită imnul oficial al României.

Dincolo de aceste detalii „tehnice” apare o a doua întrebare: cum se descurcă parchetele cu mulțimea incomensurabilă a manifestărilor iredentiste și șovine românești? Ar fi suficientă trecerea în revistă a articolelor și comentariilor la adresa evenimentelor legate de Târgu Secuiesc și de militanții extremiști maghiari pentru a găsi declarații de tipul „Maghiarii afară din țară!” și alte apeluri asemănătoare; ca și sistematica acoperire a spațiului public cu enunțul revizionist „Basarabia e România”. Antimaghiarismul și iredentismul românesc sunt larg răspândite. Or, introducerea a două standarde diferite, unul pentru români, un al doilea pentru maghiari, constituie o încălcare a valorilor pe care parchetele implicate le invocă pentru a acționa. Prin diferențierea atât de evidentă și prin provocarea adusă drepturilor omului în cazurile analizate aici, parchetele românești au deschis, de fapt, o cutie a Pandorei, legală și politică.